

Forslag

til

Lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.

Fremsat den 25. oktober 1956 af *ministeren for handel, industri og søfart*.

1. afsnit.

Eksamenskrav. Adgangsbetingelser.

§ 1.

De i denne lov omhandlede eksaminer er følgende:

1. Maskinisteksamen.
2. Maskinmestereksamen.
3. Udvidet maskinmestereksamen.

§ 2.

Maskinisteksamen omfatter fagene:

1. Dansk.
2. Regning.
3. Maskinlære.
4. Elektroteknik.

§ 3.

Maskinmestereksamen omfatter fagene:

1. Dansk.
2. Engelsk.
3. Matematik.
4. Fysik og kemi.
5. Maskinlære.
6. Elektroteknik.
7. Sundhedslære.
8. Søfartslovgivning.

§ 4.

Udvidet maskinmestereksamen omfatter fagene:

1. Dansk.
2. Engelsk.
3. Tysk.
4. Fysik og kemi.
5. Maskinlære.
6. Elektroteknik.

§ 5.

Stk. 1. Den, der vil underkaste sig maskinisteksamen eller maskinmestereksamen, skal

1. ved svendebrev godtgøre at have bestået svendep prøve i maskinarbejderbranchen,
2. ved attest fra et godkendt maskinværksted godtgøre, at have arbejdet mindst et år ved maskinarbejde på det pågældende værksted, samt at have den færdighed i værktøjsføring og behandling af materialer, som er nødvendig for udførelsen af de i et skibsmaskineri almindeligt forefaldende reparationsarbejder; færdighed i værktøjsføring og materialebehandling som ovenfor anført kan eventuelt godtgøres ved attest fra et teknologisk institut, og
3. ved attest fra en teknisk skole eller en godkendt maskinmesterskole godtgøre færdighed i maskintegning eller skitsering efter opmåling.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om værkstedsuddannelsen samt om kravene, der stilles til godkendte værksteder, fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart, der endvidere kan tillade, at der godkendes værksteder indenfor andre brancher under smede- og maskinarbejderfaget. Svendep prøve aflagt efter udstået læretid på sådant værksted ligestilles med svendep prøve aflagt indenfor maskinarbejderbranchen.

Stk. 3. Den, der vil underkaste sig udvidet maskinmestereksamen, skal godtgøre at have bestået maskinmestereksamen.

Stk. 4. Ingen kan underkåste sig de i § 1 omhandlede eksaminer uden at være indstillet af den skole eller lærer, der har forberedt ham, og uden at dokumentere at have deltaget i maskintekniske og elektrotekniske øvelser efter nærmere af direktøren for maskinmesteruddannelsen fastsatte bestemmelser.

§ 6.

Ministeriet for handel, industri og søfart kan under særlige omstændigheder tilstede adgang til eksaminerne, uden at eksaminanden opfylder de i § 5 nævnte betingelser, når han godtgør på anden måde at have erhvervet kvalifikationer svarende til de i nævnte paragraf omhandlede.

§ 7.

Stk. 1. Nærmere bestemmelser angående eksamenskravene ved de i § 1 nævnte eksaminer fastsættes ved kgl. anordning.

Stk. 2. Eksamenskravene i elektroteknik ved udvidet maskinmestereksamen må ikke fastsættes lavere end de tilsvarende krav ved en af ministeren for offentlige arbejder i medfør af § 5 i lov om elektriske stærkstrømsanlæg, jfr. lovbekendtgørelse nr. 356 af 30. juli 1949 godkendt prøve.

2. afsnit.

Eksamensordningen.

§ 8.

Stk. 1. Ministeren for handel, industri og søfart fastsætter de nærmere bestemmelser om eksaminernes afholdelse, karakterberegning m. v.

Stk. 2. Ministeren kan herunder bestemme, at en eksaminand, der ved udvidet maskinmestereksamen ikke i faget elektroteknik har opnået de karakterer, der kræves for at kunne bestå, kan indstilles til en senere eksamen alene forsåvidt angår dette fag.

§ 9.

Ledelsen af og tilsynet med eksaminerne udøves af en kommission bestående af direktøren for maskinmesteruddannelsen som formand og mindst tre andre af ministeren for handel, industri og søfart udnævnte medlemmer, der skal have maskinteknisk uddannelse. Formanden skal have højere maskinteknisk uddannelse; mindst et medlem

skal have faret til søs som maskinmester i handelsflåden, og et medlem skal være fortløbig med undervisning.

§ 10.

Ministeren for handel, industri og søfart kan i fag, hvor det måtte anses for ønskeligt, beskikke særlige meddommere.

§ 11.

Stk. 1. Eksamenskommissionens medlemmer må ikke undervise ved eller deltage i bestyrelsen af noget kursus eller nogen skole, der forbereder til de i § 1 nævnte eksaminer.

Stk. 2. Ingen lærer ved eller forstander for en skole, der forbereder til de i denne lov omhandlede eksaminer, og ej heller personer, der deltager i bestyrelsen af sådan skole, må virke som meddommer ved eksamination af elever, der er forberedt ved den pågældende skole.

§ 12.

Stk. 1. Eksaminationen af elever, der er forberedt på en af de godkendte skoler, foretages af lærerne ved disse skoler, såvidt muligt af den lærer, der har forberedt eksaminanden i det pågældende fag.

Stk. 2. Eksaminationen af privat indstillede eksaminander foretages efter bestemmelse af direktøren for maskinmesteruddannelsen enten af et medlem af eksamenskommissionen eller af en lærer ved en af de godkendte skoler, dog ikke af den lærer, der har indstillet eksaminanden.

Stk. 3. Bedømmelsen til de i § 1 omhandlede eksaminer foretages af eksaminator i forbindelse med enten et medlem af eksamenskommissionen eller en særlig meddommer, eventuelt to af de nævnte censorer.

§ 13.

Eksaminerne er dels mundtlige, dels skriftlige. De mundtlige eksaminer er offentlige. Eksamenskommissionen stiller opgaverne til den skriftlige og opgiver emnerne for den mundtlige eksamination.

§ 14.

Stk. 1. Den, der har bestået en af de i denne lov omhandlede eksaminer, modtager et eksamensbevis, der underskrives af direktøren for maskinmesteruddannelsen eller på dennes vegne af et andet medlem af eksamens-

kommissionen. Eksamensbeviserne udfærdiges i en af ministeren for handel, industri og søfart fastsat form.

Stk. 2. På eksamensbeviset for bestået uddvidet maskinmestereksamen skal på tydelig måde være anført, at beviset ikke giver adgang til at opnå bemyndigelse til at udføre arbejder ved elektriske stærkstrømsanlæg, medmindre det er forsynet med påtegning af direktøren for maskinmesteruddannelsen om, at de af ministeren for handel, industri og søfart efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder fastsatte krav om praktisk uddannelse er opfyldt.

Stk. 3. Den, der ikke består eksamen, eller som ønsker at opnå en højere eksamenskarakter, kan indstilles påny ved en senere eksamen.

3. afsnit.

Godkendte maskinmesterskoler og maskinistskoler.

§ 15.

Stk. 1. Ministeren for handel, industri og søfart kan godkende maskinmesterskoler og maskinistskoler på de steder i riget, hvor undervisning til en eller flere af de i § 1 nævnte eksaminer efter ministerens skøn er påkrævet.

Stk. 2. Godkendelse kan meddeles såvel til selvejende institutioner, der har undervisning til de i denne lov nævnte eksaminer til hovedformål, samt til skoler, der oprettes i tilknytning til skoler med andet hovedformål, eller efter omstændighederne til private kursus. Maskinistskoler og maskinistkursus, der er godkendt i henhold til lov nr. 78 af 19. marts 1930 om eksaminer for skibsmaskinister m. m. eller ældre lovbestemmelser herom, anses som godkendt også efter nærværende lov. Godkendelsens opretholdelse er betinget af, at den pågældende institution til enhver tid fyldestgør de krav, som stilles af ministeren, og underkaster sig dennes tilsyn med hensyn til opfyldelsen af disse krav.

Stk. 3. Der kan af statskassen tilstås årlige driftstilskud til de godkendte skoler og kursus.

Stk. 4. Tilsynet med de godkendte skoler og kursus føres af ministeren gennem direktøren for maskinmesteruddannelsen.

§ 16.

Stk. 1. Eleverne på de godkendte skoler og kursus erlægges som vederlag for undervisningen skolepenge, hvis størrelse fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart.

Stk. 2. Ændringer med hensyn til skolepengenes størrelse skal bekendtgøres med mindst seks måneders varsel.

§ 17.

Stk. 1. Til værdige og trængende elever, der forbereder sig til en af de i § 1 omhandlede eksaminer, kan der af statskassen tilstås understøttelser.

Stk. 2. De nærmere bestemmelser om understøttelsernes udbetaling fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart.

4. afsnit.

Skoleråd.

§ 18.

Stk. 1. Der nedsættes et skoleråd bestående af direktøren for maskinmesteruddannelsen som formand og 6 andre af ministeren for handel, industri og søfart udnævnte medlemmer, af hvilke et medlem udpeges af Dansk Dampskibsrederiforening, et medlem af Maskinmestrenes Forening, et medlem af søværnet, et medlem af de godkendte maskinmesterskoler og et medlem af de ved disse skoler ansatte lærere.

Stk. 2. For hvert af medlemmerne udnævnes på samme måde en stedfortræder.

Stk. 3. Skulle een eller flere af de nævnte organisationer ophøre at bestå, eller skulle der være organisationer, der kan sidestilles med de nævnte, kan ministeren efter indstilling fra skolerådet ændre antallet af skolerådets medlemmer og dets sammensætning.

Stk. 4. Rådets forretningsorden fastsættes af ministeren.

Stk. 5. Ethvert spørgsmål vedrørende uddannelsen kan af ministeren eller direktøren forelægges skolerådet, der også selv kan optage sådanne spørgsmål til behandling.

Stk. 6. Væsentlige ændringer i undervisningsplanerne skal forelægges skolerådet til erklæring.

5. afsnit.

Almindelige bestemmelser, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

§ 19.

De med nærværende lovs gennemførelse forbundne udgifter afholdes på de årlige finanslove.

§ 20.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft den 1. august 1957.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 78 af 19. marts 1930 om eksaminer for skibsmaskinister m. m.

§ 21.

Elever, der på tidspunktet for nærværende lovs ikrafttræden har begyndt forberedelse

til en af de i lov nr. 78 af 19. marts 1930 om eksaminer for skibsmaskinister m. m. omhandlede eksaminer, kan efter nærmere af ministeren for handel, industri og søfart fastsatte regler fortsætte uddannelsen og stedes til eksamen efter den hidtil gældende ordning.

§ 22.

Stk. 1. Den, der har bestået den almindelige maskinisteksamen i henhold til den ved § 20 ophævede lovgivning, kan indstilles til udvidet maskinmestereksamen.

Stk. 2. Den, der har bestået den udvidede maskinisteksamen i henhold til den ved § 20 ophævede lovgivning, kan indstilles til udvidet maskinmestereksamen alene for så vidt angår faget elektroteknik.

Bemærkninger til lovforslaget.

I januar 1947 nedsatte ministeren for handel, industri og søfart en kommission med den opgave at overveje spørgsmålet om en revision af bl. a. lov om eksaminer for skibsmaskinister m. m. af 19. marts 1930, og herom at gøre indstilling til ministeriet.

Kommissionen har i sin 4. betænkning af 27. januar 1956, hvoraf eksemplarer er omdelt til folketingets medlemmer, afgivet indstilling med hensyn til revision af fornævnte lov indeholdende det i betænkningen side 33 ff. optrykte forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.

Nærværende lovforslag følger i alt væsentligt det af kommissionen udarbejdede forslag.

Som fremhævet i kommissionens betænkning har den nugældende ordning stort set virket tilfredsstillende, og de ved lovforslaget tilsigtede ændringer vedrører hovedsagelig eksaminernes indhold og eksamensafholdelsen.

Med hensyn til eksaminernes indhold skal — som nærmere redegjort for i betænkningen — anføres, at såvel den maskintekniske udvikling som den i skibsfarten skete forskydning henimod større skibsmaskinerier har nødvendiggjort, at sønæringslovgivningens bestemmelser om de forskellige kvalifikationsbeviser for maskinmestre og de dertil knyttede rettigheder tilpasses de ændrede forhold, jfr. herved det samtidig forelagte forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser, og dette medfører, at en omlægning af uddannelsen af maskinmestre vil være påkrævet.

I overensstemmelse med sønæringslovforslagets

bestemmelse om at indføre et bevis som skibsmaskinist til afløsning af beviserne som henholdsvis motorpasser og maskinpasser foreslås det, at motorpasserprøven og maskinpasserprøven afløses af een eksamen, maskinisteksamen, der omfatter samtlige dage, der kræves til de 2 prøver. Maskinisteksamen må dog, under hensyn til de rettigheder, der foreslås knyttet til sønæringsbevis som skibsmaskinist, tillige omfatte fagene elektroteknik og matematik.

Som det nærmere fremgår af betænkningen, side 23, har kommissionen drøftet spørgsmålet om at indføre en enhedseksamen til afløsning af den almindelige og den udvidede maskinisteksamen. Kommissionen har ikke fundet en sådan ordning hensigtsmæssig, hvilket synspunkt ministeriet har ment at kunne tiltræde, og det foreslås derfor at opretholde de nuværende 2 eksaminer, der fremtidig benævnes henholdsvis maskinmestereksamen og udvidet maskinmestereksamen.

Maskinmestereksamen bør omfatte samme fag som den nuværende maskinisteksamen, men bør udvides med søfartslovgivning og sundhedslære.

Med hensyn til udvidet maskinmestereksamen har kommissionen foreslået denne eksamen sammenlagt med elektroinstallatørprøven for skibsmaskinister, således at denne eksamen vil give maskinmestrene ret til at påtage sig udførelse og vedligeholdelse af stærkstrømsanlæg og ret til at være driftsleder ved højspændingsanlæg i henhold til stærkstrømsreglementet.

En sådan sammenlægning betyder en hensigtsmæssig forenkling, og ministeriet har kunnet tiltræde kommissionens forslag herom.

Ministeriet har ligeledes kunnet tiltræde kommissionens forslag med hensyn til eksaminernes indhold.

For så vidt angår eksamensordningen, jfr. betænkningen side 28 ff., er ministeriet med kommissionen enig i, at det ville være ønskeligt om samtlige eksaminer blev aflagt for eksamenskommissionen, på hvis ansvar eksaminerne afholdes. Det har derfor været overvejet at gennemføre en ordning, hvorefter et medlem af eksamenskommissionen altid skulle deltage i eksamination og bedømmelse, dog således at dersom det pågældende medlem af eksamenskommissionen ikke var sagkyndigt i et fag, måtte yderligere en særlig meddommer deltage. Under hensyn til de med en sådan ordnings gennemførelse forbundne praktiske vanskeligheder og økonomiske konsekvenser, bl. a. at det ville være nødvendigt at råde over adskilligt flere medlemmer af eksamenskommissionen, end denne normalt er påtænkt at skulle bestå af, kan ministeriet tilslutte sig kommissionens forslag om, at bedømmelsen ved de foreslåede eksaminer skal foretages af eksaminator i forbindelse med enten et medlem af eksamenskommissionen eller en særlig meddommer eller to sådanne censorer, samt at handelsministeren fastsætter antallet af eksamenskommissionens medlemmer, der dog foruden formanden skal være mindst 3, mod hidtil højst 3.

Kommissionen har i betænkningen, side 26, fremhævet, at betydningen af en vis tids medhjælper-tjeneste ved maskineri i skibe ikke kan underkendes, men er dog veget tilbage for at foreslå en vis tids sejlads som betingelse for indstilling til eksamen, under hensyn til, at et sådant krav må befrygtes at ville medføre en forlængelse af undervisningstiden.

Ministeriet kan ganske tilslutte sig kommissionens betragtninger på dette område.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser bemærkes:

Til § 5.

Som det nærmere fremgår af betænkningen side 26 har kommissionen foreslået, at der til indstilling til eksamen kræves, at eleverne har svendebrev som

maskinarbejder. Ministeriet kan ganske tiltræde denne indstilling, ligesom ministeriet er enig i, at den nugældende bestemmelse om, at mindst 1 år af den praktiske uddannelse skal foregå på et godkendt maskinværksted bibeholdes.

Som det ligeledes fremgår af anførte sted i betænkningen har metalindustriens lærlingeråd under hensyn til den herskende mangel på egnede lærepladser henstillet, at der åbnes adgang til godkendelse af andre værksteder indenfor smede- og maskinarbejderfaget end maskinværksteder. Indenfor kommissionen var der enighed om i et vist omfang at imødekomme lærlingerådets henstilling, således at godkendelse også skulle kunne meddeles f. eks. kleinsmedeværksteder, finmekaniske værksteder m. v., og at der burde åbnes adgang til godkendelse af andre værksteder indenfor smede- og maskinarbejderfaget, når det godtgøres, at lærlinge på sådanne værksteder får en uddannelse, der sikrer den for maskinmestre fornødne håndværksfærdighed.

Disse betragtninger har ministeriet ment at kunne tiltræde, ligesom ministeriet er enig i, at der for elever, der ikke er uddannet på maskinværksteder stilles krav om, at hele læretiden skal være udstået på det pågældende godkendte værksted.

Under henvisning til den store vægt, det må tillægges, at de vordende maskinmestre har deltaget i maskintekniske og elektrotekniske øvelser, har ministeriet endvidere ment at kunne tiltræde kommissionens forslag om, at eleven, inden han indstiller sig til eksamen, dokumenterer at have deltaget i sådanne øvelser.

I denne forbindelse bemærkes, at maskinist-skolerne kun i begrænset omfang råder over materiel til brug ved sådanne øvelser, og at det derfor vil være nødvendigt, at der tilvejebringes midler til anskaffelse af det til en forsvarlig uddannelse fornødne materiel.

Til § 6.

Som tilfælde, hvor der i praksis vil kunne være trang til at gøre brug af denne dispensationsbeføjelse, kan anføres, at håndværksmæssig uddannelse i udlandet, navnlig i Skandinavien, i visse tilfælde bør kunne fyldestgøre de i § 5 stillede krav for indstilling til eksamen.